

БІБЛІОТЕКА ВЧИТЕЛЯ

Н.О. Будна, Н.Б. Митохір, С.В. Янусь

УКРАЇНСЬКА МОВА

Уроки розвитку зв'язного мовлення

2 КЛАС

ТЕРНОПІЛЬ
НАВЧАЛЬНА КНИГА – БОГДАН

УДК 371.32:811.161.2
ББК 74.268.1 Укр
Б90

Рецензенти:

кандидат педагогічних наук, доцент
Онишків З.М.
вчитель початкових класів вищої категорії, старший вчитель
Головко З.Л.

Серію засновано 2007 року

Будна Н.О.

Б90 Українська мова: уроки розвитку зв'язного мовлення :
2 кл. : посібник для вчителя / Н.О. Будна, Н.Б. Митохір,
С.В. Янусь. — Тернопіль: Навчальна книга — Богдан,
2013.— 64 с.

ISBN 978-966-10-1765-7 (серія)

ISBN 978-966-10-2068-8

У посібнику подано 17 конспектів уроків розвитку зв'язного мовлення, зміст яких відповідає новій навчальній програмі та підручнику “Українська мова. 2 клас” (авт. М.С. Вашуленко, С.Г. Дубовик).

Запропоновано диференційовані самостійні завдання, ігри, тести, кросворди, ілюстративний матеріал тощо.

Для вчителів початкових класів, студентів педагогічних навчальних закладів та батьків.

УДК 371.32:811.161.2

ББК 74.268.1 Укр

*Охороняється законом про авторське право.
Жодна частина даного видання не може бути відтворена
в будь-якому вигляді без дозволу автора чи видавництва.*

ISBN 978-966-10-1765-7 (серія)
ISBN 978-966-10-2068-8

© Навчальна книга — Богдан, 2013

ОРІЄНТОВНИЙ ПЛАН

№ уроку	Тема	ст.	Дата
Урок 1.	Звуки і букви. Склад. Наголос. Алфавіт	5	
Урок 2.	Говоримо, записуємо, відповідаємо (відповіді на запитання)	7	
Урок 3.	Складання деформованих речень	9	
Урок 4.	Мова і мовлення. Складання речень	11	
Урок 5.	Речення і текст (визначення теми тексту, добір заголовка)	17	
Урок 6.	Будова тексту (відновлення тексту з деформованих складових частин)	19	
Урок 7.	Засоби зв'язку речень у тексті	23	
Урок 8.	Говоримо — слухаємо, читаємо — пишемо (відновлення деформованих речень)	29	
Урок 9.	Типи текстів (складання тексту за початком)	33	
Урок 10.	Загадковий світ птахів (складання загадки)	37	
Урок 11.	Вчимося малювати словами (опис іграшки)	41	
Урок 12.	Складання казки з деформованих речень	43	
Урок 13.	Вчимося розповідати (побудова тексту-розповіді за опорними словами)	45	
Урок 14.	Слухаємо, говоримо, описуємо (опис лисички)	49	
Урок 15.	Книга — джерело знань (складання тексту-міркування)	53	
Урок 16.	Складання записки. Слова ввічливості	55	
Урок 17.	Творчі види робіт над текстами	57	

УРОК 1

Дата _____

Клас _____

Тема. Звуки і букви. Склад. Наголос. Алфавіт.

Мета. Вчити дітей розрізняти звуки і букви, ділити слово на склади, ставити наголос, записувати слова за алфавітом; виробляти вміння користуватися алфавітом для впорядкування запису слів; розвивати творчі здібності учнів, зв'язне мовлення; виховувати любов до рідного слова.

Додатковий матеріал до уроку

Обладнання. Таблиця “Алфавіт” (№1), предметні малюнки, творчі завдання на карточках.

Хід уроку

I. Організаційний момент.

II. Актуалізація опорних знань.

1. Бесіда.

— Що ми вимовляємо?

— А що пишемо?

— Які бувають звуки? Наведіть приклади.

— Які бувають букви?

— Скільки голосних звуків в українській мові?

— Скількома буквами вони позначаються на письмі?

— Назвіть будь-який приголосний звук і скажіть, що ви про нього знаєте.

(Приголосний, твердий чи м'який, якою буквою позначається на письмі.)

— Як ділять слово на склади?

— Що таке наголос?

2. Відгадування загадок.

Чорні, криві,
від роду німі,
а як в ряд стають,
то розмову ведуть. *Букви.*

Біле поле, чорне насіння.

Хто не вміє, той не посіє. *Письмо.*

III. Повідомлення теми уроку.

— Сьогодні ми пригадаємо український алфавіт, навчимося записувати слова за абеткою, складати речення та зв'язний текст.

IV. Робота з мовним матеріалом.

1. Робота з таблицею “Алфавіт”.

Називання “ланцюжком” усіх букв алфавіту.

Довідка. Слово *алфавіт* походить від перших двох букв грецької азбуки: А (*альфа*) і В (*віта*).

Слово *азбука* складається із назв перших двох букв старослов'янського кириличного алфавіту: *аз* (а), *буки* (б).

Слово *абетка* — від назв перших букв українського алфавіту: *а* (а), *бе* (б).

2. Завдання 1 (зошит, с. 3).

— Спишіть малі букви. Поруч напишіть великі.

3. Бесіда про необхідність знання алфавіту.

— За алфавітом складають списки учнів у класному журналі, телефонні довідники, різноманітні словники; за алфавітом розміщують книжки в бібліотеці і т. п.

4. Завдання 2 (зошит, с. 3–4). Записування слів за алфавітом.

— Розгляньте малюнки квітів. Запишіть їх назви за алфавітом.

УРОК 8

Дата _____
Клас _____

Тема. Говоримо — слухаємо, читаємо — пишемо (відновлення деформованих речень).

Мета. Вчити дітей будувати речення, збагачувати їх словниковий запас; виховувати любов і бережливе ставлення до навколишнього середовища, зокрема до птахів.

Обладнання. Малюнки пташок (горобці, синиці, сорока, ворона, дятел, шишкар); картини “Пташина їдальня”, “Зима”, таблиця №10.

Додатковий матеріал до уроку

Хід уроку

I. Організаційний момент.

II. Актуалізація опорних знань.

1. Робота з ілюстраціями, картинами.

- Діти, подивіться уважно на картину.
- Яку пору року зображено на ній?
- А чому ви думаєте, що це зима?
- А кому, на вашу думку, найважче в цю пору року?
- Чому? *(Тому що пташкам важко знайти їжу під снігом. А коли сильний мороз, вони можуть замерзнути.)*

2. Вчитель.

— Діти, а як можна допомогти цим пташкам? Відповідь на це питання ви отримаєте на сьогоднішньому уроці *(таблиця №10)*.

III. Робота з мовним матеріалом.

1. Завдання 1 *(зошит, с. 25)*.

а) Відгадування загадки.

За вікном летить сніжок,
піднялася віхола,
але бачу я пташок,
що сидять під стріхою.
Чив-чив-чив! Чив-чив-чив!
Хто співати їх навчив?
Сірі пташенята ці
звуться, діти, ... *(горобці)*.

б) Розгляд ілюстрації, на якій зображено горобців узимку.

в) Робота над загадкою.

- Які горобці? Усно описати їх.
- Які ще пташки зимують з нами?
- Знайти у цій загадці питальне речення.
- А яке речення називається спонукальним?
- До чого ми можемо спонукати дітей?
- Яке речення можемо скласти?

г) Складання речень.

Діти, допомагайте братам своїм меншим!

Діти, виготовте годівнички для пташок!

Учні, любіть птахів!

г) Запис речень у зошит.

2. Завдання 2 *(зошит, с. 26)*.

а) Розгляд малюнка у зошиті *(с. 26)*.

б) Відповіді на питання.

- Яку пору року зображено на малюнку?
- Яких пташок ви там побачили?
- Як ви думаєте, про що вони розмовляють?
- Чим вони стурбовані?
- Як ви допомагаєте птахам узимку?

в) Підсумок.

— Молодці, діти, я бачу, що ви всі допомагаєте пташкам узимку.

3. Доповнення речень словами з довідки.

Завдання 3 (зошит, с. 26).

а) Прочитати завдання.

б) Прочитати слова для довідки.

в) Беседа.

— Як ви думаєте, що будуть їсти горобчики? (*Горобчики їстимуть зерно.*)

— А синички? (*Вони люблять иматочки несолоного сала.*)

— Шишкарі їдять шишки.

г) Запис слів у зошит.

4. Вивчення скоромовки.

Завдання 4 (зошит, с. 26).

а) Прочитати скоромовку.

б) Повторити за вчителем у повільному темпі.

в) Читання у швидшому темпі.

г) Відпрацювання швидкості вимови скоромовки.

г) Конкурс на краще читання скоромовки.

Фізкультхвилинка.

Гуси-лебеді летіли,
на лужок тихенько сіли.
Посиділи, поклювали,
покрутились, дружно встали.

IV. Робота з деформованим текстом.

Завдання 5 (зошит, с. 27).

1. Розгляд ілюстрації “Пташина їдальня”, беседа.

2. Читання слів, записаних у зошиті в рядках.

3. Складання речень зі слів першого, другого і т.д. рядків.

Пташки взимку бувають голодними.

Я зробив для них годівницю.

Наносив туди різних зернят.

Пташки були дуже раді.

4. Запис складених речень.

5. Перевірка виконаного завдання.

V. Підсумок уроку.

— Які види речень ви знаєте?

— Які птахи зимують у наших краях?

— А як ви будете допомагати пташкам?

Додатковий матеріал

Горобчики

Хто там зранку цвірінчить,
підлітає та пищить,
в бійці губить сіре пір'я,
чинить шум на все подвір'я?
То ж горобчики крикливі
у траві знайшли поживу
й заходилися сваритись,
бо не вміють поділитись.
Хто там шум пташиний слуха,
настовбурчив чутко вуха,
глянув хижо, вигнув спину
і ковтає ласо слину?
Ставить лапки слід у слід
і крадеться попід пліт.
Випускає пазурці.
— Бережіться, горобці!
Скочив кіт, що було сили —
вмить горобчики злетіли,
залишивши для kota
тільки пір'ячко з хвоста.

Анатолій Черниш

Вчитель.

— Перші весняні дні дарують нам дзюрчання струмка, спів пташок, ніжну красу проліска.

б) Робота в зошиті.

Розширити речення (перших 2–3 речення — колективно, наступні — самостійно).

в) Перевірка виконаного завдання.

4. Завдання 3 (зошит, с. 59).

а) Вчитель.

— Наступне наше завдання від бджілки, яка прокинулася від зимового сну: доповнити текст.

б) Колективна робота.

в) Запис у зошиті.

Зимового, лапками, вулика, у гай, нектаром.

г) Перевірка виконаного завдання.

Фізкультхвилинка.

Сів метелик на травичку
і рахує рахівничку:
раз, два, три — ти, метелику, лети.
Крильця вже за головою,
тож дивись перед собою.
Випрямляємо хребет,
крильця зводимо вперед,
мов метелики, літаєм,
крильця зводим, розправляєм.

IV. Робота над складанням тексту про Київ.

1. Бесіда.

Завдання 4 (зошит, с. 60).

— Згадайте, як називається найбільше місто в Україні.

— Що ще ви пам'ятаєте про Київ?

2. Вчитель.

— Наступне наше завдання — саме про це місто. Потрібно розбити текст на речення. Дібрати заголовок і записати текст у зошит.

3. Усний поділ тексту на речення.

4. Добір заголовка.

5. Самостійний запис тексту у зошит.

6. Перевірка написаного.

7. Завдання 5 (зошит, с. 61).

— Прочитайте текст, підкресліть слова, що повторюються. Відредагуйте текст, використовуючи слова для довідки. Запишіть.

8. Завдання 6 (зошит, с. 62).

— З кожної групи слів скласти і записати речення, щоб утворився зв'язний текст.

V. Підсумок уроку.

— Послухайте вірш і зробіть для себе висновок.

Вмійте природу любити,
кожній стеблинці радіти.
Цвіту не вирви задаром,
гілки не втни для забави.
Оберігайте ж повсюди
шлях і стежиночку в гаї.
Все це окрасою буде
нашого рідного краю.

Петро Сиченко

— Де б ви не жили, у якому б місті чи селі не були, охороняйте природу, любіть все те, що вас оточує!

— Чи була цікавою уявна мандрівка до столиці України?

— То як називається головне місто України?

Додатковий матеріал

1. Вірш.

Рідний Київ

Дніпро широкий, пісня солов'їна,
на каштанах голуба роса...
Рідний Київ — серце України,
наша слава, гордість і краса!

2. Заснування Києва.

Було троє братів: один на ім'я Кий, другий — Щек, а третій — Хорив і їх сестра Либідь. Кий жив на горі, де сьогодні спуск Боричів. Щек жив на горі, що нині зветься Щекавиця. А Хорив — на горі, яку називають Хоривиця. Вони побудували місто і в ім'я свого найстаршого брата назвали його Київ. Навколо града (від слова “городити” — в давнину оселі городили частоколом від нападу ворогів) був великий бір, де брати полювали на звірів. Кий довго княжив у своєму роду. Ходив зі своїми дружинниками до Царгорода, був мужнім і хоробрим, і тому його ім'я навіки закарбоване в назві столиці нашої держави.

3. Народ скаже, як зав'яже.

Всюди добре, а вдома найкраще.
За рідний край і життя віддай.
Кожному мила своя сторона.
Ми з такого роду, що любимо свободу.
У чужій стороні не так і сонце світить.
Там земля мила, де мати народила.
Тільки в ріднім краї співають солов'ї.
Люби свій народ не тому, що він славний, а тому, що він рідний.

4. Вірші про весну.

Зійшли сніги, шумить вода

Зійшли сніги, шумить вода,
весною повіва,
земля квіточки викида,
бує травка молода;
все мертве ожива.

Весело сонечко блистить,
проміння щедро лє;
гайок привітно шелестить,
неначе кличе пригостить;
струмочок виграє...

Павло Грабовський

До діточок

Годі, діточки, вам спати!..
Час давно вже вам вставати.
Гляньте: сонечко сміється,
в небі жайворонок в'ється,
в'ється, радісно співає,—
він весну нам сповіщає!

А весна та чарівниця
широ вам несе гостинці;
пташка, рибка, звір на волі,
божа бджілка, квіти в полі,—
всі весною оживають,
весну красну прославляють.

Олена Пчілка

Вербові сережки

Біля яру, біля стежки
одягла верба сережки.
Головою хилитала,
потихесеньку питала:

— Де ота біленька хатка,
що гарнесенькі дівчатка?
Хай би вибігли до стежки —
подарую їм сережки.

Ліна Костенко

Телеграми

Вночі за вовчими ярами
зайці давали телеграми.
І прочитала так сосна:
“Чекайте квітами. Весна”.

Ліна Костенко

Веснянка

А вже красне сонечко
припекло, припекло,
ясне-щире золото
розлило, розлило.
Засиніли проліски
у ліску, у ліску...
Швидко буде землянка
вся в вінку, вся в вінку.

На вулиці струмені
воркотять, воркотять.
Журавлі курликають
та летять, та летять.
Ой, сонечко-батечку,
догоди, догоди.
А ти, земле-магіно,
уроди, уроди!

Олександр Олесь

Навчальне видання

БУДНА Наталя Олександрівна
МИТОХІР Надія Богданівна
ЯНУСЬ Світлана Володимирівна

УКРАЇНСЬКА МОВА
Уроки розвитку зв'язного мовлення
2 клас

Посібник для вчителя

Головний редактор *Богдан Будний*
Редактор *Любов Левчук, Наталія Гаврішко*
Обкладинка *Володимира Басалиги*
Комп'ютерна верстка *Олени Захарійчук*

Підписано до друку 26.04.2013. Формат 60×84/8. Папір офсетний.
Гарнітура Таймс. Умовн. друк. арк. 6,98. Умовн. фарбо-відб. 6,98.

Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи до Державного реєстру видавців,
виготівників і розповсюджувачів видавничої продукції
ДК № 4221 від 07.12.2011 р.

Навчальна книга – Богдан, просп. С. Бандери, 34а, м. Тернопіль, 46002
Навчальна книга – Богдан, а/с 529, м. Тернопіль, 46008
тел./факс (0352)52-06-07; 52-19-66; 52-05-48
office@bohdan-books.com
www.bohdan-books.com

ISBN 978-966-10-2068-8

9 | 789661 | 020688 |